

2. Жаліло Я. А. Децентралізація влади як інституційний чинник системної трансформації економіки. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. праць / за ред. : М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 1 (69). С. 69–82.
3. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. *Міністерство розвитку громад та територій України*. URL: <https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring>
4. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін. ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.

Козьмініх А. В.,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних теорій
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна

ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Сфера інформаційної політики належить до стратегічних інтересів кожної країни та потребує до себе пильної уваги, адже від ступеню контролю держави за власним національним інформаційним простором залежить стан захищеності життєво-важливих інтересів країни, її політична, економічна, правова та оборонна міць тощо. Інформаційний обіг в будь-якій державі має вирішувати низку довготермінових та короткотермінових завдань, серед яких: забезпечення задоволення потреб громадян в

інформації; розвиток інформаційних технологій; ефективне використання національної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури; забезпечення захищеності національних інтересів; формування позитивного образу своєї країни на міжнародній арені та в глобальному інформаційному просторі тощо.

Але інформація сьогодні виконує не тільки ці завдання. За умови ведення інформаційної війни вона перетворюється на надзвичайно цінний об'єкт для маніпулювання, який, за певних умов, стає потенційною зброєю для провадження активних бойових дій нового типу – війну в інформаційному просторі, яка безпосередньо не спричиняючи фізичної шкоди супротивнику, може стати причиною такої шкоди і навіть розв'язання справжніх бойових дій або оголошення війни [3, с. 28]. Більш того, майже кожні сучасні бойові дії починаються саме з інформаційної війни, в межах якої принципи достовірності інформації перетворюються на «розмінну монету», якою сторони протистояння все частіше нехтують при досягненні власних маніпулятивних цілей. В цьому контексті розуміння феномену інформаційної війни, а також визначення питань достовірності інформації набувають важливого значення.

Зазначимо, що в сучасній науковій літературі цим проблемам приділяється доволі значна увага дослідників, зокрема, в дослідженнях І. П. Голосніченко, С. Т. Гончарука, Л. В. Губерського, О. А. Заярного, М. Керні, Д. Макголдрика, Т. Макгонагла, В. В. Маклакова, Г. Майкла, Т. Менделя, Д. В. Скриньки тощо. Але їх погляди доволі часто суперечать один одному та мають дискусійний характер. Одна з причин такої ситуації полягає в складності, мультивекторності та недостатній правовій визначеності цих понять, як в національному, так і в міжнародному праві. Отже для національної правової науки та міжнародної нормотворчої практики вкрай важливим є детальний розгляд питань достовірності інформації в умовах інформаційної війни,

вироблення єдиного понятійного апарату, а також визначення змістовного наповнення та структурних елементів, з яких складаються основні категорії в цій сфері [1].

Під інформаційною війною ми будемо розуміти процеси поширення в інформаційному просторі супротивника, а також в глобальному інформаційному просторі недостовірної інформації для впливу на оцінки, наміри, позицію та вподобання населення, політичних еліт та міжнародного співтовариства, та формування необхідної точки зору, громадської думки, ходу взаємодоповнюючих логічних думок, вичерпної системи поглядів щодо окремих питань на користь організатора такої інформаційної пропаганди. В той час, як під достовірністю інформації ми розуміємо сутнісну властивість інформації, яка визначає ступінь об'єктивного, точного відображення нею подій та фактів, що мали місце в реальності.

Значна суспільна необхідність у правовому врегулюванні стандартів достовірності інформації, що спостерігається сьогодні, викликана, перш за все, тим технологічним прогресом, що призвів до збільшення кількості каналів інформації та суб'єктів, які її використовують та розповсюджують. Крім того, в процесі ускладнення взаємодії суб'єктів сучасних міжнародних відносин, спостерігається тенденція до зростання цілеспрямованість та умисності таких дій та виведення технологій інформаційного впливу на свідомість в межах ведення інформаційної війни на професійний рівень, що переводить питання достовірності інформації, що обертається в інформаційному просторі суспільства, до пріоритетних напрямів розвитку державної політики, так само як і питання проведення відповідних заходів, що попередають та нейтралізують інформаційні впливи супротивників.

Під заходами, що стосуються стандартів достовірності інформації, ми розуміємо нормативно-правові та інші акти, що встановлюють конкретні юридичні, технічні, політичні та інші

фільтри для обмеження розповсюдження недостовірної інформації в суспільстві, а також процедури забезпечення таких вимог, основними завданнями яких є [4, р. 147]:

- забезпечення актуальності та правдивості інформації, що потрапляє до інформаційного простору суспільства, а також гарантування належності вхідних інформаційних ресурсів;

- керування потоками інформації, що потрапляють до інформаційного простору, через складні та все більш глобальні мережі джерел;

- уніфікація організації інформаційних процесів в суспільстві щоб забезпечити більш високу якість інформації, що в ньому обертається;

- досягнення важливих політичних та суспільних цілей, таких як забезпечення безпеки інформації для суспільства, запобігання практиці дезінформації та захист інформаційного середовища від цілеспрямованих актів інформаційної агресії;

- актуалізація більш «екологічних» та соціально відповідальних методів інформаційної поведінки, так званих заходів інформаційної гігієни.

Окрему увагу необхідно приділити заходам інформаційної гігієни як один з важливих напрямів протистояння інформаційній агресії, в межах реалізації цих заходів проводиться глибока робота з висвітлення та роз'яснення населенню основних механізмів інформаційної війни, а також способів протистояти їй, зокрема, шляхом пояснення механізмів перевірки джерел інформації, виявлення фальшивих новин, розуміння потенційних шляхів перекручування окремих фактів супротивником.

Основні принципи визначення достовірності інформації в умовах інформаційної війни зорієнтовані, зокрема, на визначення кола учасників інформаційних відносин; встановлення відповідальності за порушення вимог одержання, використання, поширення та зберігання інформації; регулюванню режиму доступу до

інформації, її джерела, види, напрямам і засобам проведення державної інформаційної політики тощо [2, с. 267].

Суттєвою проблемою в сфері визначення достовірності інформації була й залишається та тонка межа, що розрізняє державне врегулювання інформаційної сфери та неприпустимості впровадження цензури в цій сфері, обмежень вільної діяльності ЗМІ, доступу громадян до інформації, інтернету тощо. Для пошуку цього балансу створені та діють значна кількість спеціалізованих, зокрема, такі як: Центр глобальної взаємодії на підтримку ініціатив з протидії дезінформації та пропаганді, поширюваній зарубіжними країнами (США); Центр з боротьби з кібератаками, пропагандою і дезінформацією (м. Гельсінкі); Експертна група високого рівня для консультацій з питань боротьби проти підроблених новин і дезінформації в Інтернеті (Єврокомісія) East StratCom Task Force (ЄСЗД) тощо.

Звичайно, правові, політичні та технічні заходи, що розробляються цими та іншими організаціями, значно полегшують процеси виявлення та обмеження потенційної шкоди від розповсюдження недостовірної інформації. Але, необхідно визнати, що на теперішній момент не існує єдиного ефективного шляху для протидії цим процесам, зокрема, через стрімкий розвиток технологій розповсюдження інформації, а також велику зацікавленість в їх розвитку з боку осіб, що готові вкладати в це значні ресурси. Тож запровадження комплексних дій із забезпечення достовірності інформації в умовах інформаційної війни та протидії інформаційним зловживанням та маніпуляціям потребує не меншої уваги та підтримки, що не завжди відбувається. В цілому необхідно зазначити, що цей напрям наукового знання досі залишається вивченим недостатньо, а також демонструє значні перспективи для подальших наукових розвідок. Вважаємо за важливе дослідити, зокрема, основні фактори негативних інформаційних впливів, що зазнає на собі сучасне громадянське

суспільство як «основний споживач» вільного інформаційного обігу, а також одна з найбільш постраждалих сторін від інформаційної війни в світі.

Література:

1. Беляков К. І. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології. Київ: КВПЦ, 2019. 344 с.
2. Кришталь Д. О. Основи адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки України в контексті боротьби з організованою злочинністю. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*, 2018. № 19. С. 264-272.
3. Тихомиров О. О., Тугарова, О. К. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері. Київ: Національна академія СБУ. 172 с.
4. Kearney, M., Kearney, M. G. *The prohibition of propaganda for war in international law*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2007. 274 p.